

PIÁRFUTÁR

ÉHES VOLTAM,

de ti az állataitokkal etettétek fel eledelemet.

Éhes voltam,
de ti nem akartatok lemondani
a dél-amerikai marhaszeletről.

Éhes voltam,
de a ti konszernjeitek
téli paradicsomot ültettek
legjobb földjeimen.

Éhes voltam,
de ahol megteremhetett volna
napi ennivalóm, ott ti
teát természetttetek magatoknak.

Éhes voltam,
de a ti gyáraitok szennyvizei
megmérgezik a halak élőhelyét.

Éhes voltam,
de ti cukornádból és maniókából
üzemanyagot pároltatok le
autóitok számára.

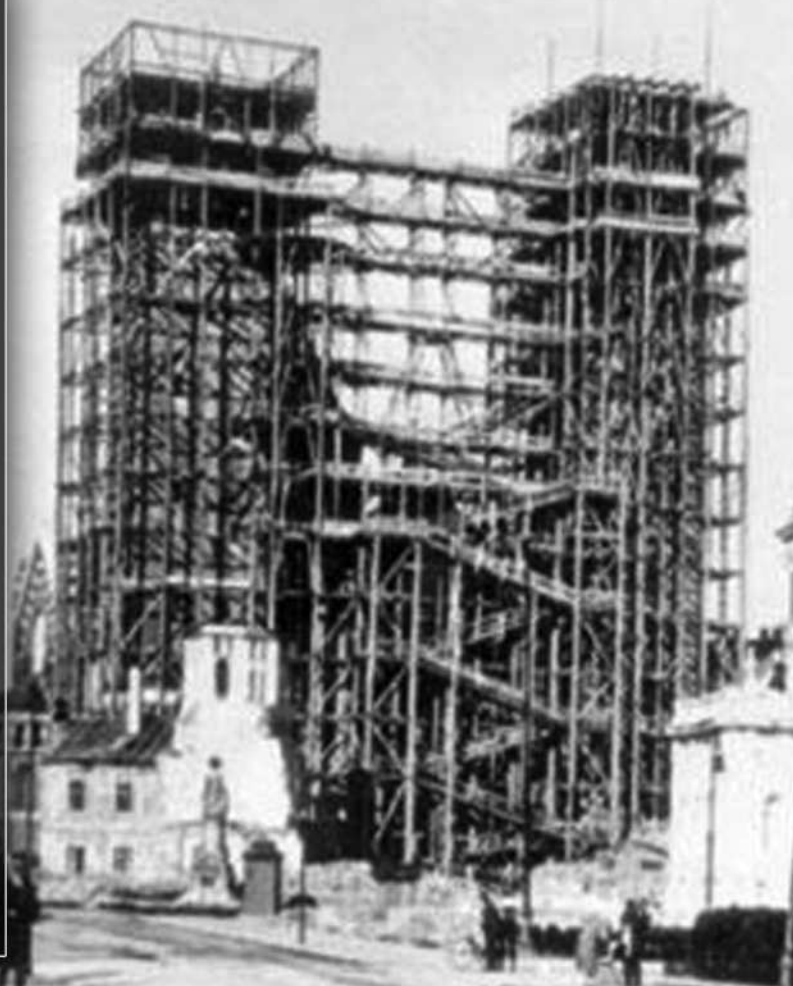
Éhes voltam,
de ti egzotikus gyümölcsöket
termesztettetek országomban,
hogy dőzsölhessetek.

Éhes voltam, de ti nem adtatok ennem!

1 000 000 000 ÉHEZŐ

A 80 éves Fogadalmi Templom az egykori Szent Dömötör templom helyére épült. Ezt a templomot fogta közre egykor a piarista iskola és rendház.

A képen az épülő dóm bal tornya előtt a Dömötör-toronyhoz kapcsolódva még látható az iskola-épület egy darabja. A piaristák azonban nem maradtak otthon nélkül. Ekkor már mintegy négy évtizede állt a mai Aradi vértanúk terén a piarista palota (most TTK).

bolt.piarista.hu

A SZEPIPRESS jelenti

Október hónapban lejár a tavaly megválasztott Szebellédi Áron mandátuma, ezért új elnököt választanak a DÖK élére iskolánk diákjai. Kétfordulós választást tartunk a tavalyi gyakorlat mintájára, a kéthetes periódus első felében (október 18-tól) a poszt iránt érdeklődők jelentkeznek, majd a rá következő héten kampányolnak a hivatalos elnökjelöltek. 2010. október 29-én lesz az elnökválasztás.

Az elnökválasztással vagy bármilyen kérdéssel kapcsolatban keressetek bátran minket, a DÖK-képviselőket vagy Nagy Mariann tanárnőt!

Ebben a tanévben október 30-án kezdődik az őszi szünet. A szünet utáni első tanítási nap: november 8.

IMPRESSZUM

PIÁRFUTÁR

A szegedi piaristák lapja

Megjelenik havonta
Lapengedély száma: 2.2.4/1513/2003.

SZERKESZTŐ
Mészáros Ferenc

KORREKTÚRA
Mészárosné Szabó Tünde

NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS
Férc Szemes Áron

SZERKESZTŐSÉG
6724 Szeged, Bálint Sándor u. 14.
Tel: 62/549-090
Elektronikus levélcím:
piarfutar@szepi.hu

KIADÓ
Dugonics András Piarista Gimnázium
a Dugonics András Alapítvány támogatásával.
Számlaszám:
10402805-28012423-00000000

FELELŐS KIADÓ
Papp Attila

NYOMÁS
Planet Corp. Szolgáltató Kft.
6771 Szeged, Makai út 4.

Kizárólag belső terjesztésre.

Nézz be hozzánk!

Tervezett képzések a 2011/2012-es tanévre

Tanulmányi terület	Kód	Képzési idő	Felvehető
Hatévolyamos általános tantervű	01	6 év	30 fő
Hatévolyamos sporttagozatos	02	6 év	30 fő
Négévolyamos becsatlakozó	03	4 év	10 fő

Írásbeli felvételi: Központilag kiadott egységes, kompetenciaalapú feladatlapokkal megszervezett írásbeli vizsga magyar nyelvből és matematikából.

Ideje: 2011. január 21. 14.00 (hatévolyamos), 2011. január 22. 10.00 (négyévolyamos)

A felvételi kérelmekről a tanulmányi eredmények, a központi írásbeli vizsga és a **szóbeli meghallgatás** eredményei alapján döntünk. Emellett a sporttagozatos osztálynál figyelembe vesszük az alkalmassági vizsga eredményét is.

A szóbeli meghallgatás ideje: 2011. március 5. 9.00-tól

Egyéb információk:

A tanulmányi területen oktatott **idegen nyelvek:** angol, német, latin, olasz.

Csoportbontásban oktatjuk a magyar nyelv és irodalom, matematika, idegen nyelv, informatika, hittan és a művészeti tárgyakat.

Emelt óraszámú oktatás a 9. osztálytól idegen nyelvekből.

Fakultációkon emelt szintű érettségire készítjük fel diákjainkat.

Diákjaink heti két órában, az órarendbe illesztve **hittant** tanulnak.

Az első évben heti egy órában, osztott csoportban, **tanulásmódszertan** órán segítünk diákjainknak a tanulás helyes módszereinek elsajátításában.

Kollégiumi ellátást biztosítunk a távolabbról érkezőknek.

A **kompetencia alapú oktatás** magyar nyelv és irodalom, matematika, informatika tárgyakat érinti.

Művészeti iskolánk (Piarista Mester Tanoda) tagozatai: fotó, videó, grafika, szobrászat, zongora, gordonka, furulya, gitár, hárfa, orgona, népi ének, társastánc, színművészet, drámajáték, mozgásszínház, népi hangszerek

Érettségivel rendelkezők részére:

Informatika	544810300105407	Webmester	Nappali 2 év
Informatika	544810301005201	Szoftverüzemeltető	Nappali 1 év

NYÍLT NAP: 2010. NOVEMBER 13., 15 ÓRA

Szeretettel várjuk a 6. és 8. osztályos diákokat és szüleit! A szülőknek tájékoztatás lesz az iskoláról, a diákoknak érdekes programok által mutatjuk be gimnáziumunkat.

Vendég a háznál

Október 8. és 15. között Magyarországon tartózkodott Pedro Aguado piarista generális, akit tavaly választottak a rend legfőbb előjárójává. Hatéves megbízatásának első évét a négy világrészen dolgozó piaristák és intézményeik megismerésére szánja. A szegedi közösséget is meglátogatta.

piarista.hu

IDÉZETEK A DIKTATÚRA MŰKÖDTEITŐITŐL ÉS KISZOLGÁLÓITÓL

„A dolgozó nép ellensége, a reakció sötét hordája kihasználva az egyetemi ifúság békés felvonulását, kezét emelt a magyar dolgozó nép államára, megtámadta főváros fontos középületeit és ellenforradalmi jelszavakat hangoztatva gyilkolt, rabolt és gyűjtögetett.”
(MDP KV felhívása, 1956. október 24.)

PIÁRFUTÁR

Balaton! Fel, vidék!

Sugárzó tekintettel

Osztályunk meglátogatta a Balatont. Célunk most nem a fürdés volt, hanem a kulturálódás (az már más kérdés, hogy esetünkben ez mennyire volt reális cél). Útközben beugrottunk Paksra egy atomlátogatásra, és pózoltunk

az atomreaktorral. Vigyorogtunk, miközben szabályozott magfúzió zajlott egy óriási beton sipka alatt. Utána sokat utaztunk, míg végre megláthattuk a magyar tengert. Bebarangoltuk az északi partot Balatonalmádítól Tihanyig. Néztük a Balatont magáról – Tú hegy – és néztük közelről – Füred. A szállásunk tipikus szocreál táborhely volt. Hideg faházak és kritikán aluli tusoló, ennek ellenére jól éreztük magunkat, hála a csomagolt jókedvnek. A kajánk a szokásos volt azt hiszem, nem kell mesélnem a piáros kajáról (végtelen mennyiségű kolbász szalonna és kenyér...). Úgy gondolom mindenki számára ma-

radandó élmény volt az egyik osztálytársunk édesanyjának szervezésében történt borkóstolás. Festői helyen, fenséges borokkal. A helyről meg kell említeni, hogy egy meseterápiás központ lesz gyerekek számára. A borkóstolást pedig Madár névre hallgató szakértő vezette. Osztályunk ajándék borokat is kapott az érettségi találkozóra és a ballagásra.

Röviden ennyi. És mivel a Kis hercegen is meg van írva, hogy a felnőtteket csak a számok érdeklik, itt van néhány adat:

20 diák, 2 tanár
3 nap
3 autó, 1 kisbusz
1000 km/jármű
3 templom, 1 romtemplom
1 atomerőmű,
1 Trianon múzeum
2 vár

cSibe

Csörögtünk is, morogtunk is a Mátrába'

Utolso osztálykirándulásunk az Északi-középhegység vidékére, a Mátrába, és a Mátraaljára koncentrálódott. Szeptember 22-én reggel indultunk el a hússzemélyes kisbusszal. Egészen pontosan mi is húszan voltunk: 17 diák, az osztályfőnök úr, Boczor Zoltán, Lajos István tanár úr, aki már a 11-es erdélyi túrára is elkísért minket, és István, a sofőr.

Először Martfűn álltunk meg, ahol Lajos tanár úr mondta el a város történetét. A kommunizmus egyik vidéki fellegvára volt, így itt a vallást üldözték. Egy templom sem volt akkoriban, de a rendszerváltás után építettek egy katolikus és egy protestáns templomot. Az új városháza előtti téren áll a két épület, egymással szemben, a keresztény összefogást jelképezve. Közöttük Szent István szobra áll.

Martfű után a szolnoki repülőmúzeumot tekintettük meg. A szabadtéri múzeumban főként II. világháború utáni, és 1956-75 között fejlesztett szovjet, amerikai gépeket, helikoptereket találtunk. Volt egy nyitott, 1956-os szovjet gyártmányú utasszállító, Hungarian Airlines felirattal.

Következő megállónk már a Mátra lábánál elterülő város, Gyöngyös volt, ahol a ferences templomot látogattuk meg. Ez a templom a szegedi alsóvárosi ferences templom testvértemploma. A lankás dom-

bok után felkaptattunk a busszal a Mátra szívébe, és megérkeztünk szálláshelyünkre, a Vörösmarty turistaházba. Négyszemélyes kis faházakban laktunk. Az osztály kezdeti ellenszenvét figyelmen kívül hagyva felmásztak minket a Kékestetőre. De előtte a mátraházi Naphimnusz parkot jártuk körbe, ahol egyik osztálytársunk járt már a nyáron. Felfelé a sípályán ereszkedtünk le.

Másnap a recski Kényszermunkatábor néztük meg, kissé lóhalálában, mivel egy kis konfliktus adódott az interneten ingyenesre hirdetett belépők kapcsán. Így több időt sikerült fordítanunk a síroki várra, ahová egy kaptatón sétáltunk fel, majd a katakombák felfedezésére indultunk. Ezután a visszatértünk a táborba, majd gyalog folytattuk utunkat. Elgyalogoltunk a Csülök Csárdába ebédelni, majd onnan a mátraházi honvédségi üdülőhöz mentünk. Az ottani pincében megkóstoltuk egy Gyöngyös környéki falu borait.

Az utolsó nap az osztályfőnökünk iskolaválasztás,

Gödöllőt látogattuk meg. Először a gimnáziuma melletti máriabesnyői kegytemplomot és rendházat. Az utolsó napon végigkísért bennünket Grassalkovich Antal szelleme. A kegytemplom, a rendház, és a gödöllői Királyi Kastély léte is neki köszönhető. A kastély kápolnáját szerettük volna megtekinteni, de a káplán hiánya miatt ez nem sikerült. Megebédeltünk, majd neki-vágtunk az M5-nek. Szegedig meg sem álltunk.

Szeri Richárd 12.a

Csúcsra járatva

Récés a templomban

Az iskolakezdéssel ismét beindult a műhelymunka. A tavalyi év értékes könyveslemez kiadása, és sikeres koncertjeink emlékeztetnek arra, hogy még rengeteg, számunkra ismeretlen, izgalmas zenei világ van, amelyet a népzenei kereszttől megközelíthetünk. A muzsikálás, éneklés néha megoldhatatlannak látszó zenei útvesztőbe visz bennünket. Ilyenkor szoktak eszünkbe jutni azok az élmények, amelyeket nyári moldvai utunk, a bartóki „tisztá forrásból” való merítés alkalmával, a zenélés és a tánc elemi örömeit továbbéltető közösségekben tapasztaltunk. A zenei megújulás nem könnyű. Újat létrehozni úgy, hogy mindég ugyanazt az ötletünket ismételve más formában, előbb-utóbb ellaposodáshoz vezethet. Ezért olyan fontos a moldvai utunk alkalmával a külsőrekecsini tánczásban átélte élményünk.

Egy általunk is ismert táncdallamot, a „Récést” olyan meggyőző erővel táncolták el a külsőrekecsini fiatalok rövid táncszókkal, csujogatásokkal felkorbácsolva, hogy rögtön tudtuk: egy ihletett pillanat részesei vagyunk. Éreztük, hogy ezt meg kell ragadnunk, és zenénkben tovább kell éltetnünk: ez a mi muzsikánk, ez az örömünk! Azóta sokat próbáltuk a dallamot, technikailag mindent kigyakoroltunk, ám a „Récés” csak sokára vált igazán réccsé. Mitől lesz igazán az? El lehet-e, el kell-e mondani a titkot? A titok

kimondása nem fog-e minden eddigi élményt és motiváló erőt elveszteni?

Október hatodikán az alsóvárosi ferences templomban volt az idei első nagy horderejű koncertünk, amelyet a Szegedi Egyetem Néprajzi Tanszéke szervezett egy nemzetközi konferencia kapcsán. Koncertünkben a szervező által kért Kájoni-énekek mellett új nézenei dallambokrokat is játszottunk. És ott volt köztük a Ré-

cés is. A templom visszhangjai különös színt kölcsönöztek minden újabb táncszónak. A szavak hangsúlyai, a szövegmondás és a zene határán hullámozó zene egyszerre hátborzongató és felemelő élményt nyújtott. Úgy éreztük, minden szónál egy látha-

tatlan lépcső magasabb fokára hágtunk, s nem láttuk, a lépcső hová vezet...Visszatapsoltak bennünket.

A „Récés” felemelően, büszkén hirdeti egy letűnőnek hitt édenkert ősi erejét, továbbélését. A népzene nem egy szerves kultúra múzeumokból és tájházakból, és archív felvételekről hallható segélykiáltása, hanem élő valóság, mint a témahéten látott duda, tekerő, hegedű, tambura, koboz, amelyeken minden hangért hús-vérrel meg kell dolgozni, és ettől váli gyönyörűvé.

Fabri Géza

Egy focizós prenovícius

Szeptemberben egy új taggal bővült iskolánk közössége: Balla Jánosnak egy évig a szegedi piarista gimnázium és a rendház lesz az új otthona.

– *Mesélnél a gyermekkorodról?*

– Szolnokon születtem s egy katolikus család egyedüli gyermekeként nőttem fel. Cegléden katolikus általános iskolába jártam, majd a kecskeméti piarista gimnáziumban érettségiztem le.

– *Mikor és hogyan döntötted el,*

hogypap szeretnél lenni?

– Még gyermekkoromban, pontosabban az általános iskolában döntöttem el, sokat ministráltam, majd 2006-ban, amikor elkezdtem tanulmányaimat Kecskeméten, sokat beszélgettem az ottani szerzetesekkel a piaristaságról. Ezek mind nagyon fontosak voltak a döntésemben. Az életemben négy dolog érdekelt igazán: a papság, a szerzetesség, a tanárság és a labdarúgás. Nagyon örü-

lök annak is, hogy bár egyedüli gyermeke vagyok szüleimnek, ők támogatnak ebben a döntésben.

– *Milyennek látod a szegedi közösséget?*

– Rendkívül jónak tartom, bár a szívem Kecskemétre húz vissza. Később ott szeretnék majd tanítani angolt és történelmet.

– *Hogyan telnek a napjaid?*

– Jelenleg a szegedi Gál Ferenc Hittudományi Főiskolán tanulok teológiát, ezen kívül heti rendszerességgel tanulok spanyolt is. Az iskolai életben a TESZI programban veszek részt, az alsóvárosi szegénykonyhán segédkezem, valamint a Tájolás nevű hivatáskereső programban is. Csütörtök esténként pedig a 7.-8. osztályos kollégistáknak tartok esti imát. Magiszteremmel, Czeplédi Zsolt tanárral pedig hetente beszélgetek.

– *Mit csinálsz szívesen a szabadidődben?*

– Nagyon szeretek focizni, a főiskolai csapatban is fogok játszani, valamint az iskolában a péntek esti tanár-diák mérkőzéseken is aktív játékos vagyok. Úszni és kerékpározni is szoktam, s ha jut időm olvasni, akkor az amerikai irodalomból válogatok.

Sándor Viktor, 12.a

Megint témahét

I den került sor a második várostörténeti témahétre iskolánkban. A szerencsés 8. évfolyam feladata kedden a 4. órától kezdődött. A hét fő rendezője (akinek az egészet köszönhetjük) Károlyi Attila tanár úr volt. A hét szerepe, jelentősége Szeged városának, múltjának, jelenének megismerése volt. Ezzel kapcsolatban a héten volt egy kérdőív, amit csütörtökön a Városháza és a Móra Ferenc Múzeum meglátogatása után a városban az egyes helyszíneken kellett kitölteni. A csapatok 5 fősek voltak osztályokon belül. A csapatok közötti verseny 4 részből állt:

1. A terepgyakorlat feladatsorának kitöltése (30 kérdés)
2. Tabló készítése egy adott épületről (a csapatomnak a Vasalóház volt)
3. A tabló bemutatása (2 percben)
4. Helyesírási, múzeumi séta és képes totó kérdéseinek megválaszolása
5. Valamint a kötelező vagy fakultatív előadásokon való részvétel. (Órákon át.)

Az egyéni versenyben a pontok növelését egyértelműen a fakultatív programokkal lehetett elérni.

Ezt a versenyt Menkó Tamás nyerte, aki az összes fakultatív programon részt vett. Így maximális pontot ért el.

A csoportverseny győztese az 1. csapat lett: (Olajos Csaba, Menkó Tamás, Terhes Csaba, Oláh Bálint, Menkó Gábor).

Személyes élmény rengeteg volt. A legjobb maga a csapat, meg hogy megnyertük a versenyt is. Jó volt, hogy kötelezővé tették az osztályunknak a víztorony meglátogatását, mert ha ez nem így lett volna, nem mentünk volna el, és akkor egy nagyon szép élményből maradtunk volna ki. Amit így, a hét után tudok mondani, egyszerűen az, hogy tanultunk rengeteg, mégsem kötött anyagból, hanem a környezetünkről, arról, ahol élünk, és élvezettel lehetett csinálni.

Menkó Gábor 8.a

SZEGEDI POLGÁROK 1910

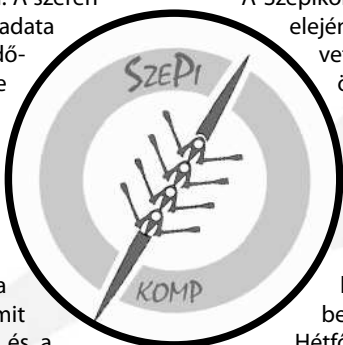
A Szepikomp folytatásaként október elején helytörténeti témahétet vett részt a 8. évfolyam. Az ötnapos program nagy része tanítási napok teljes délelőttjét vette igénybe. A diákok teljesítménye csapatversenyben öltött formát.

A helytörténeti témahét programja 2010. október 4-8.

Hétfő: A Szent István téri víztorony megtekintése – fotózás

A Juhász Gyula utcától a Bánomkertig (Szeged irodalmi emlékhelyei) – városnéző séta

Kedd: A témahét programjának ismertetése

Miklós Péter történész, múzeológus, iskolánk öregdiákja a Fekete Házban tart előadást diákjainknak

Szeged várostörténete (1854-1921) – előadás

Adatgyűjtés szegedi palotákról

Szerda: Szegedi mondák, történelem – duplaóra osztálykeretben

Szegedi motívumok (a századfordulós építészetből vett formákból képalakítás – duplaóra osztálykeretben)

Szeged zenéje – élőzenés előadás

Szegedi írók, költők Juhász Gyula korában – előadás

Az Örvény: A Pető család regénye 1938-1945 – filmnézés

Csütörtök: A Városháza megtekintése

Múzeumi foglalkozások: A várasítás – kiállítások megtekintése: „Szöged híros város...” ; Válogatás Bálint Sándor szakrális gyűjteményéből; Csak egy földünk van...” ; „Így öltözködött a szegedi nemzet – A történeti gyűjtemény bemutatása

A csapatverseny feladatai: terepgyakorlat és tabló készítése

Péntek: A csapatverseny feladatai: helyesírási gyakorlatok; a múzeumi sétáról totó és képes totó; tabló

A témahét értékelése

A csapatversenyben a következő helyezések születtek: 1. Menkó Gábor, Terhes Csaba, Olajos Csaba, Oláh Bálint, Menkó Tamás 8.a; 2. Putóczky Dávid, Horváth Márton, Ködmön Ádám, Papp Sándor, Kasza Bence 8.a; 3. Kovács Tamás, Kiss Benjámin, Kiss Gellért, Gyurics Mária, Köröshegyi István, Fábrián Péter 8.a csapat. Menkó Tamás

kiemelkedő egyéni teljesítményt mutatott fel.

A szervezést tantárgyközi munkaközösség látta el (B. Kovács István, Böszörményi Géza SP, Buzás Zsuzsa, Czeglédi Zsolt, Fábri Géza, Károlyi Attila). A témaválasztást a mai városkép határozta meg. A helyi tantervhez csak annyi kapcsolta, hogy abban helytörténeti témahét szerepel. Az újjáépítés után olyan szépek lehettek a szegedi paloták, mint

most. A program nevelési célja teljesült, a tanulók a várostörténetből és a városképről új ismereteket nyertek. Tájékozódni tudtak, növekedett városismeretük, be tudták mutatni a település értékeit, és csapatokban versengve mérték össze ügyességüket.

Károlyi Attila

IDÉZETEK A DIKTATÚRA MŰKÖDTETŐITŐL ÉS KISZOLGÁLÓITÓL

„Nagy háború nem lesz.”
(Hruscsov az SZKP KB ülésén, 1956. október 31.)

270 éve született iskolánk névadója

Tisztelt Hölgyeim, Uraim! Kedves Diákok! „Bár rövid az életünk, igyekezzünk úgy élni, hogy maradjon valami nyoma földi pályánknak.” Dugonics András valóra váltotta kedvelt Pliniusának idézetét. Nagy jelentőségű, ha valakiről több mint tíz generáció után is megemlékezést tartanak. Köszönet azért, hogy ezt felelevenítette a Dugonics Társaság és az Ifjúsági Tagozat. Jó érzés a szegedi piarista iskola diákjainak és tanárainak, hogy a névadó szobrát városi rendezvény keretében koszorúzzuk meg évente. Én több beszédet tartottam már itt a szobor előtt. Mégis a szónoklatokra való készülések alatt újabb és újabb aktuális tartalom vált fontossá. Miért is lehet rendszeres szegedi ünnepség a tisztelet lerovása a költő előtt?

Egy neobarokk szobornál állunk. Érezzük az alak méltóságát, a kegyes atya elméláz, tekintete a város felett időtlen messzeségbe réved, és mintegy véletlen tartja kezében regényét, az Etelkát. Megéled a barokk ember.

A felsővárosi tekintélyes dalmata, Dugonics Ádám fia 260 éve kezdte el a latin iskolai tanulmányait a piarista gimnáziumban. Szerzetes lett. A tehetséges ifjút az elsők között képezték ki Newtont tanító filozófiatanárrá a Magyar Királyságban. A szülővárosában 1762-ben készítette el első magyar nyelvű munkáját, egy iskoladrámát. Igazi polihisztor paptanár. Lelkületét három virtus lelkesítette, a tudomány, a haza (magyarnak és hasznos embernek lenni) és a vallásosság.

1774-ben csak 2 magyar író műve jelent meg, köztük az első magyar Homérosz-fordítás, Dugonicsról a Trója veszedelme. Szülővárosa a saját sikereként élte meg, hogy tudós fia ebben az évben a nagyszombati egyetemen az elemi mennyiségtan, a matematika tanészék királyi oktatója lett, doktorált. 34 év professzorság alatt volt dékán, rektor, okított matematikát, fizikát, építészettant, mértant. Népies ízű beszédmodor jellemezte. Az egyetemi tanárok jelentős része idegen volt, akik között csak néhányan tudtak magyarul. Az 1770-es években jelent meg a tudós magyar műnyelv igénye. Dugonics András szélsőséges neológus volt, egy purista, aki egyetlen idegen szót sem tűrt meg, azt állította, hogy „aki jó matematikus, az jó poéta is”. Matematikai szakszavai – pl. bizonyítani, csonka, derékszög, egyenlet, gömb, gyökjel, hasáb, háromszög, henger, húr, köb, kör, pont, sugár, szám – azóta is használatosak. „Én előttem e’ jeget senki meg nem törte. Töretlen úton vezetlek. Csak jól vigyázz nyomdokaimra: előre megmondom, hogy nagy munkával ugyan, de bizonyos kincsekre vezetlek.” Az első magyar nyelvű matematika-tankönyv került ki tollából akkor, amikor a német nyelvrendelet hatására kiadta jegyzeteit. A Tudákosság könyvei (1784) az algebra, a geometria, a trigonometria és a kúpszeletek elemeit tartalmazta. Gondoljak bele, diákok, hogy ennek az egyetemi kézikönyvnek a tartalma kevesebb, mint a mai középiskolai anyag. De hát az akkori hallgatók is majdnem egyidősek voltak a mai középiskolásokkal, 16-20 évesek.

A 18. században virágzott a latin nyelv. Kedvenc gyermekkori történetét, az Argonauticát (1778) neolatin barokk regényként írta meg. Értékesebb alkotás lett, mint a magyar változat, A gyapjas vitézek (1794). Az első magyar nyelvű Odüsszeiát, Uliissesnek, ama

híres és nevezetes görög királynak csudálatos történeteit (1780) magyaros verselésben dolgozta fel. Számára az irodalmi érték nem a „Jót s jót” titok megfejtése volt. Az első eredeti magyar regény, az Etelka 1788-ban országszerte híressé tette. Olvasótábort teremtett, vagy még inkább megérezte, hogy milyen az olvasói ízlés. Életében háromszor adták ki, megírta a folytatást is. Számára az írás eszköz volt a hazafias műveltetésre. „Igaz magyar vagyok, s hazámat szerfölött szeretem”, írja magáról. Megalapozta a magyaros iskola értékrendjét, önérzetet és életerőt ad a nemzettudat ápolása, amely a magyar múlt, a szokásokra és nem utolsó sorban a nyelvre terjed ki. Az Etelka a nemes úriakhoz és kisasszonyokhoz szólt, a magyar honleány képét rajzolta meg. Eddig idegen tárgyú alkotásokat forgattak az olvasók, e mű magyar neveket, hősokeket, történelmet, helyszíneket és mondákat, sok hazafias szózatot tartalmazott. Mindez nyers népnyelven szólt. Szeged vidékének nyelve számára a legszebb, a törzsgyökeresen magyar. Az ő hatására

tette eposz tárgyává a honfoglalás korát Csokonai és Vörösmarty Mihály.

A regények mellett színdarabokat is alkotott. A Batori Mária (1794-95) című darabja annyira népszerű lett, hogy a vándortársulatok bármikor meg tudták tölteni a nézőteret e darabbal. Operaként zenésítette meg Erkel Ferenc (1840).

Gyöngyösi Istvánról életrajzot készített, és kiadta a költő verseit. Az ókori történetírók műveiből válogatott, ifjakat lelkesítő olvasmányak szánta a Római történeteket (1800) és a Nevezetes Hadi-vezéreket (1808). Anonymus gesztáján és Heltai krónikáján kívül e korban nem volt ismeret a magyar történelemlről. Ezért gyűjtött adatokat, és jelentette meg a Magyar Királyság egykori tartományairól szóló Magyarok uroldalmaik című művét (1801) és Szittyai történeteket (1808), utóbbi Árpádig szóló magyar őstörténet.

Élete utolsó tíz évét Szegeden töltötte. 200 éve adta ki Grün Orbán nyomdája városunkban a Radnai történeteket, a zarándokok búcsújáró kalauzát. Talán korunk számára a legértékesebb ez a késői munkásság. Halála után két évvel nyomtatták ki egész életét kitevő gyűjteményes munkáját, a Magyar példabeszédek és jeles mondások kötetét (1820), amelyben 10.182 mondás, szállóige, ill. szómagyarázat található. A táj nyelvének, egykori gondolkodásmódjának kincsestára.

Szeged nevezett el róla utcát, főteret, iskolát, szellemi községet, helyezte el emléktáblát, emelt szobrot. Az elnémetesedett kultúra ellenében Dugonics András hagyományörzése a szellemi szabadság jelképe lett. A lelkes fiatal költő így méltatta: „Áldjon is meg az ég, édes hazámfia! Zengjen Duna, Tisza, s minden magyar fia./ SZEMLÉLJÉTEK KÉSŐ UNOKÁNK FIAI! A NAGY DUGONICSNAK A HÍV CSOKONAI!” A ma szenvtelen városlakója felnéz a szoborra, elmélázik, hogy városunk szülőtte a leendő szellemi néprajz megalapítója, s felidéz az egyik nekrológ részletét: „Ő a haza bálványa volt. Ilyen embert nem kell siratni, mert tiszteletes híre örökké maradandó...”

Károlyi Attila beszéde
Elhangzott 2010. október 18-án
Dugonics András szobránál

SZEPICENTRUM

IDÉZETEK A DIKTATÚRA MŰKÖDTETŐITŐL ÉS KISZOLGÁLÓITÓL

„Munkások, kommunista elvtársak! Legyetek állhatatosak és szilárdak, védjétek meg a népi hatalom rendjét, szocialista államunkat, a dolgozó nép jövőjét!”
(Kádár János rádióbeszéde, 1956. október 25.)

PIÁRFUTÁR

Vörös október

Magyarország eddigi legnagyobb ökológiai következményekkel járó ipari katasztrófája történt 2010. október 04-én 12.30-kor, amikor egy magántulajdonban lévő vállalat, a Magyar Alumínium ZRt. területén az iszaptároló X. kazetta nyugati gátja átszakadt. A gátszakadás következtében 600-700 ezer m³ vörösiszap és víz elegye a Torna patakon keresztül elöntötte Kolontár, Devecser és Somlóvásárhely települések mélyebben fekvő részeit. A kiömlő vörösiszap 800 hektáron árasztotta el a környező területeket. A legnagyobb pusztítást a tározóhoz közel található falvakban, Devecseren és Kolontáron okozta.

Mi az a vörösiszap?

A vörösiszap az alumíniumgyártás mellékterméke.

Hogyan keletkezik a vörösiszap?

Az alumíniumgyártás érce a bauxit. A bauxitot először porrá őrlik, majd forró nátrium-hidroxiddal (NaOH) kioldják belőle az alumíniumtartalmú részeket. Az alumíniumtartalmú oldat szűrésével és hevítésével állítják elő a timföldet, amit elektrolyzálva kaphatjuk meg a fém alumíniumot. A forró NaOH-ban nem oldódó iszapszerű anyag a vörösiszap.

Mi van a vörösiszapban?

Jellemzően a következő anyagok találhatók meg a vörösiszapban: vas-oxidok és -hidroxidok, alumínium-hidroxid, kalcium-karbonát (mész), kvarc és NaOH.

Mitől vörös a vörösiszap?

A vörös színt az iszapban lévő vas-oxid (rozsdá) okozza.

Hogyan tárolják?

Az alumínium kivonásához használt NaOH nagy részét visszanyerik és újra felhasználják, a vörösiszapot pedig tározókba – ún. kazettákba – szivattyúzzák.

A katasztrófát egy 300x500 m nagyságú kazetta gátjának átszakadása okozta.

Mi a vörösiszap további sorsa?

A vörösiszaptól további fémeket lehetne kinyerni, ez azonban nem gazdaságos. A kazettákban tárolt vörösiszap évek során elveszti a víztartalmát. A kiszáradt tározóra törmelék és termőföldet hoznak, és növényekkel ültetik be.

Miért veszélyes a vörösiszap?

A vörösiszap elsősorban erősen lúgos volta miatt veszélyes: pH-ja 13, ez a kereskedelemben kapható lefolyótisztítókra jellemző érték. Emiatt a vörösiszap erősen maró hatású, égési sérüléseket okoz. Másik veszélye, hogy kiszáradva az apró szemcsék könnyen felkavarodnak, és a szálló por a légutakat károsítja. A vörösiszap fémeket rosszul oldódó formában tartalmaz, ezért a nehézfém szennyezés veszélye nem jelentős.

Hogyan hat a vörösiszap az elárasztott területek élővilágára?

A pH=13 kémhatású oldat gyakorlatilag a vele érintkező összes kisméretű élőlényt elpusztítja, a nagyobbak esetleg megúszhatják égési sérülésekkel. A vízi életközösségek sérülékenyebbek,

de a visszatelepülés gyorsasága nagyobb mint a szárazföldi életközösségek esetén: valószínűleg egy év múlva már hasonlítani(!) fognak a vízi életközösségek az eredeti állapotra. A szárazföldi életközösségek tagjai

lassabban települnek vissza: a talaj, ha élhető is lesz, valószínűleg elszikesedik, amit pedig igen kevés növény tolerál.

További kérdésekre válasz található a www.vorosizsap.com címen. Az oldal az MTA mérései és beszámoló alapján készült, közérthető és hiteles forrás. Ez az írás is főleg ez alapján készült.

Jusztin István

LÚGMARÁS

A kiömlött vörösiszap hideg volt (10 °C körüli), mégis a hírek égési sérülésekről szóltak. Ennek az az eredete, hogy az orvosi szaknyelven nem csak a bőr égés által okozott sérülést, de – a hasonló kezelés miatt – a bőr savak és lúgok által okozott marását is „égési sérülésnek” nevezik.

Klinikai tünetek: a maró hatás miatt bőr-, nyálkahártya gyulladás lép fel, majd elhalás, kimaródó fekély. Ha lenyelik, a nyelőcsőben és a gyomorban ugyanazon tünetek jelennek meg. A szövetek vízenyősek, síkos tapintásúak. Ha közvetlenül érintkezik a lúg az erekkel, azokat felmarja és a vérel vörösbarna alkáli-hematokritot képez. A felmaródott nyálkahártya duzzadt, elszíneződése a lúg töménységétől függően vörhenyestől feketés színűig terjedhet, vérzékeny fehér, olykor szigetszerűen elhelyezkedő lepedékkel borított. A hegesezés ideje a 3-4. héten kezdődik és a 8-9. héten fejeződik be.

IDÉZETEK A DIKTATÚRA MŰKÖDTETŐITŐL ÉS KISZOLGÁLÓITÓL

„Küldjünk minden párházba egy tankot, amely védi.”
(Suhajda József, MDP KV 1956. október 25. este)

Végre komolyan a dinoszauruszokról...

Elméleti bevezető a Jurassic Parkba

Jaj, ne! Már megint a dinoszauruszokról – jut sokaknak eszébe, ha elolvassák a cikk címét, s nem véletlen ez a reakció: manapság még a csapból is a dinoszauruszok folynak. Nincs még egy olyan állatcsoport, melyet a populáris kultúra ennyire fölkapott volna. A gyerekek úgy ismerik tudományos neveiket, mint az autómárkákat, töménytelen mennyiségű képeskönyvet, műanyagfigurát, plüssjátékot készítenek róluk, s még a képernyőn is megjelennek hideg tekintetükkel és félelmetes állkapcsaikkal olyan filmekben, mint a Jurassic Park. Már csak fantáziálényeknek érezzük őket, nem is vesszük komolyan, hogy ilyen állatok valaha éltek a Földön. Valódi, komoly, tudományos igényű információt pedig szinte sehol sem olvasunk vagy hallunk róluk. Épp itt az ideje, hogy nem a rekordjaikat és „szörnyűségeiket” hajhászva beszéljünk róluk.

Először is: mit jelent pontosan a szó: „dinoszaurusz”? A szó az ógörög „deinosz”, azaz ’rettenetes’ (más jelentésben ’csodálatra méltó’) és a „szaurusz”, azaz ’gyík’ szó összetételének latinosított változata, melyet Richard Owen, angol biológus alkalmazott először 1842-ben azoknak a nagytermetű hüllőknek az elnevezésére, melyek kőületei egyre gyakrabban kerültek elő abban az időben a világ különböző tájairól. Owen a „deinosz” szóval nem a félelmetességüket, rettenetességüket, hanem a méretükből adódó csodálatosságukat akarta kifejezni. Egyébként azóta kiderült, hogy vannak a dinoszauruszok között egészen kicsi, tyúknagyságú fajok is.

A dinoszauruszok tanulmányozása, rendszerezése aztán a XIX–XX. században az őslénytan egyik legkutatottabb területévé vált.

A paleontológusok sokáig nem tudták pontosan, hogy mik is a dinoszauruszok. Csontrendszerbeli bélyegeik alapján biztosra vették, hogy hüllők. Na, de kiknek a közeli rokonai a mai gerincesek és hüllők közül, és egyáltalán egységes rokonsági kör-e a dinoszauruszoké? A kutatások során kiderült, hogy a ma élő hüllők közül a krokodilok állnak legközelebb a dínókhöz. Azonban mégsem ők a legközelebbi rokonaik, hanem a madarak, melyek elvileg nem is hüllők. Ma már azonban biztosak benne a kutatók, hogy a madarak kialakulása kistermetű, két lábon futó, ragadozó dinoszauruszokból indult ki. A biológusok szépen úgy fogalmazzák ezt meg: „a madarak a dinoszauruszok egy nem kihalt fejlődési ágának tekinthetők”.

A csontmaradványok csak gyűltek és gyűltek, azonban még nem volt teljesen egyértelmű, hogy milyen főbb csoportokat lehet elkülöníteni a dinoszauruszokon belül. Mivel főképp csontmaradványok álltak rendelkezésre, ezek jellegzetességeire kellett hagyatkozni a rendszerezésben. A megoldást végül a medencecsont felépítése jelentette: egy dinoszaurusznak vagy olyan medence-

csontja van, mint egy ma is élő hüllőnek, pl. egy krokodilnak vagy egy gyíknak, vagy pedig olyan, mint egy ma élő madárnak. Ezek alapján a dinoszauruszokat két nagy egységre lehet elkülöníteni: hüllőmedencéjűek és madármedencéjűek.

A hüllőmedencéjűeknek további két nagy ága különíthető el. Ide tartoznak egyrészt a hatalmas, négy oszloplábon járó, hosszú nyakú és farkú, békés növényevők, az ún. Sauropodák, másrészt a két lábon járó, gyors mozgású ragadozók, az ún. Therapodák, ahová a hírhedt Tyrannosaurus rex és a Velociraptor is tartozik. A madármedencéjűek között kizárólag növényevőket találunk, jellegzetes papagájcsőrzerű szájpereccel. Ide tartozó „popdínók” pl. a hátán felálló bőrlemezeket viselő Stegosaurus, a páncélozott-tüskézett, bunkós farkú Ankylosaurus, valamint a három feji tülkéről és bőrgallérról híres Triceratops.

A dolgot tovább bonyolítja, hogy a madarak nem a madármedencéjűektől, hanem éppen a hüllőmedencéjűektől, méghozzá a Tyrannosaurus és Velociraptor rokonsági köréből, a Therapodák közül származnak. Az, hogy a madármedencéjű dinoszauruszok és a madarak medencecsontja annyira hasonló, tulajdonképpen a véletlen műve, nem jelenti, hogy a madarak tőlük származnak.

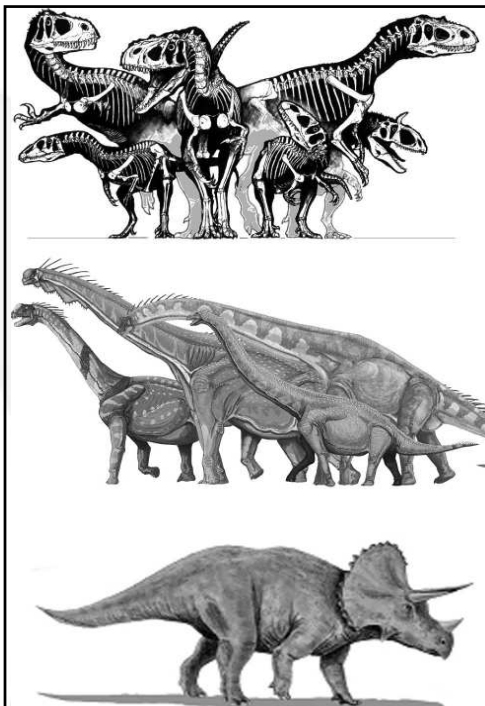
A dinoszauruszok kora a földtörténeti középidőre esik. Ez a kor három korszakra tagolódik: a triászra, a jurára és a krétára. A dinoszauruszok uralma 230 millió éve kezdődött a triász korban, s a kréta kor végén, 65 millió évvel ezelőtt zárult. A dinoszauruszok kizárólag a szárazföldön éltek, vagyis a velük egy korban élt repülő őshüllők (pteroszauruszok) és a tengeri óriáshüllők (ichtioszauruszok és pleszioszauruszok) nem dinoszauruszok. Tehát a repülő és tengeri dinoszaurusz nincs!

A mai dinoszaurusz-kutatás fő kérdései közé tartozik, hogy a dínók hidegvérűek voltak-e – mint a mai hüllők – vagy melegvérűek – akárcsak a madarak és az emlősök. Ugyanis vannak a melegvérűségre utaló jelek, pl. az egyes fajokon újabban

fölfedezett finom tollazat. A kérdésre valószínűleg nem lehet egyszerű választ adni: voltak ilyenek is, olyanok is. Ugyancsak érdekes kérdés, hogy utódgondozó lények voltak-e. Egyes lelőhelyeken a felnőtt példányokat és kicsinyeket együtt találták meg. Valószínűleg erre a kérdésre sem lesz egyszerű válaszolni.

A dinoszauruszok kora 65 millió éve lezárult – kihaltak minden idők legnagyobb szárazföldi állatai. Hogy miért? Ez máig az őslénytan egyik fő kérdése. A sokféle elmélet leírását helyszűke miatt itt mellőzzük. Az azonban bizonyos, hogy nem egyetlen esemény okozta (pl. egy aszteroida becsapódása), egyik évről a másikra, hanem lassú, évtizedredekken zajló folyamat volt.

Szabó Gábor novícius

A dinoszauruszok főbb csoportjainak képviselői
(fentről lefelé):
hüllőmedencéjű Therapodák;
hüllőmedencéjű Sauropodák;
a madármedencéjűek közé tartozó Triceratops

Újdonságaink

SZEPI – KÉP

Történelmet kedvelőknek:

☛ **MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETE** – magyar ismeretterjesztő – A nagyívű sorozat 46 részben dogozza fel Magyarország történetét. A Magyar Televízió izgalmas szellemi kalandot kínál, nem iskolás ízü ismereteket. Történész szakértők és Nagy György műsorvezető segítségével felfedezővé akarják tenni a Nézőt, hogy ő maga csodálkozzon rá azokra a tényekre, amelyeket esetleg már korábban is ismert, de valahogy nem is gondolt rájuk tudatosan.

☛ **HŐSÖK ÉS LEGENDÁK NYOMÁBAN: JASON ÉS AZ ARANYGYAPJÚ – ARTHUR A MÚLT ÉS A JÖVŐ KIRÁLYA** – angol ismeretterjesztő – „Kalandos utazás a Föld körül a legnagyobb legendák nyomában! Lebílcselel!” (The Times). Michael Wood ezúttal nem kisebb fába vágta a fejszéjét mint hogy felderítse korunk legnagyobb legendáinak eredetét és a mögöttük meghúzódó valóságot. Az Arany gyapjú, Shangrila – a Kék hold völgye – Sheba királynője, a Szent Grál. Ki ne hallott volna már ezekről a fantasztikus tárgyokról, helyekről, legendás uralkodókról, illetve mítoszokról. Fantasztikus utazás ez a föld körül, feltárva a régmúlt korok legnagyobb rejtélyeit. A kutatásai alatt Michael Wood lemerül a múlt árnyai közé és szétválasztja a tényeket a kitalációtól, hogy végül megtalálja a történelmileg is hitelesen bizonyított tényeket a legendák és mítoszok útvesztői között.

Természetfilmet kedvelőknek:

☛ **AZ INDIAI-ÓCEÁN; AFRIKA ELVESZETT ÉDENKERTJE; GYILKOS MÉHEK; ÉLET A FÁKON** – David Attenborough és más természetfilmes rendezők alkotásai, amiknek főszereplői nem forgatókönyv alapján szerepelnek. Ez a véres valóság...

Egyéb:

☛ **A HOLOCAUST SZEMEI** – magyar dokumentumfilm – r: Szász János – A Steven Spielberg által 1994-ben létrehozott Shoah Alapítvány hatalmas anyagot gyűjtött össze és vett filmre a Holocaust túlélőivel folytatott beszélgetésekből: 57 országban, 31 nyelven eddig összesen 50.000 interjú készült el. Egy évvel ezelőtt született meg az ötlet: felkérnek egy lengyel (Andrzej Wajda), egy cseh (Vojtech Jasny), egy orosz (Pavel Csuhray), egy magyar és egy argentin (Luis Puenzo) rendezőt, országuk reprezentatív alkotóját, hogy az eddig elkészült interjúkat felhasználva készítsék el saját dokumentumfilmjü-

ket. Spielberg kérdésére Andy Vajna habozás nélkül Szász Jánost, a Woyczek rendezőjét javasolta a magyar film elkészítésére.

☛ **MENŐ MANÓ** – olasz rajzfilmsorozat

☛ **A VERÉB IS MADÁR (1968)** – magyar vígjáték – Holló Sándor 1953-ban a Budapest-Bécs kerékpárversenyen csellel a versenyzőkhöz csatlakozva kikerekedik az országból. Itthon marad viszont ikertestvére, Zoltán, az életében sikereket soha el nem érő feltaláló. A bonyodalmak és a fergeteges vígjáték akkor kezdődik, mikor az Amerikába szakadt és először hazlátogató ikertestvérenek útlevelét és bélyegzőjét Zoltán extra szórakozásokra használja fel. – F.sz.: Kabos László

☛ **TÜSKÉS NÉNI ÉS PECÁS JEREMIÁS MESÉJE ÉS EGYÉB TÖRTÉNETEK** – angol mesefilm – Beatrix Potter meséje alapján.

☛ **HERKULES (1997)** – amerikai rajzfilm

SZEPI – HANG

Hangoskönyvek – angolul

☛ **C. S. LEWIS: THE SCREWTAPE LETTERS** – (Csúr-Csavar levelei ördög nagybátyjához)

☛ **LEWIS CARROLL: ALICE'S ADVENTURES IN WONDERLAND AND THROUGH THE LOOKING GLASS** – (Alíz Csodaországban)

☛ **RAY BRADBURY: FAHRENHEIT 451** – A Könyvtárban megvan nyomtatott formában is!

☛ **A CHARLES DICKENS CHRISTMAS SET** – The Chimes, the Cricket on the Hearth, the Seven Poor Travellers and a Christmas Carol – Written by Charles Dickens, Narrated by Jerry Robbins, The Colonial Radio Players

☛ **WILLIAM P. YOUNG: THE SHACK** (A viskó – magyarul is izgalmas olvasmány...)

☛ **THE BIBLE** (The New Testament)

Rádiósínház

☛ **ÉLETÜNK, HALÁLUNK** – Részletek Vathy Zsuzsa és Lázár Ervin naplójegyzeteiből – Rádióra alkalmazta: Csaba Klári, Km: Kútvolgyi Erzsébet és Lukács Sándor – A műsor az Országos Rádió és Televízió Testület támogatásával készült – 2010. Bemutató!

☛ **LÁZÁR ERVIN**

A retemetesz – Kern András
Retemetesz – Kézdy György
Négyszögletű kerek erdő

☛ **MINDEN KÉNYSZER NÉLKÜL** – Interjú a Rajk-per során bebörtönzött íróval, Szász Bélával

Népzene

☛ **LAJKÓ FÉLIX: A BOKORBÓL** – 2009, CD, Tilos az Á Produkció – Számok: Gong, Az úton, 1. nap, A Földön, Az autóban, A gödörből, Ebéd után, Nyárfák alatt, A borkorból, A repülőnek, Este, Esett az eső, A madárnak, Mesélő

A felvételek a palicsi erdőben készültek 2008. őszén.

☛ **CSURGÓ ZENEKAR: Kalendárium ősztől tavaszig**

☛ **KOBZOS KISS TAMÁS** – Szívetekben őrizetek

☛ **MAGYAR DUDAZENEKAR: Dudásom, dudásom, kedves muzsikásom** (2004)

☛ **MÉTA: Téli és karácsonyi énekek** (1989)

☛ **CSÍK ZENEKAR: Tiszta Szívvel**

Filmzenék

☛ **ALEXANDRE DESPLAT** zenéi: gyönyörűek!

Színes fátyol - The Painted Veil (2007)
The Twilight Saga - New Moon (2009)
Coco Chanel - Coco Avant Chanel (2009)
Szellemíró - The Ghost Writer (2010)
Mr Magorium's Wonder Emporium

☛ **LONDON SYMPHONIC ORCHESTRA - MUSIC OF MICHAEL JACKSON**

SZEPI – KÖNYV

📖 **PHILIP YANCEY: CSALÓDÁS ISTENBEN** (Harmat Kiadó) – Ritkán lehet olyan érzékeny bestseller íróval találkozni, mint Yancey. Ebben a könyvében is érzékenyen közelít meg minden korok centrális problémái közül hármát: Miért igazságtalan az Isten?, Miért hallgat az Isten, mikor kiáltunk hozzá?, Miért rejtőzködik, és miért nem avatkozik bele azon nyomban a világ dolgaiba és simítja el, amit mi elrontunk? A szerző hosszú évek tapasztalatából, baráti beszélgetéseiből hozza meg ezekre az időlen kérdésekre a saját válaszait, amelyeket elolvasva, talán közelebb jutunk a mieinkhez.

📖 **PHILIP YANCEY: KERÜLŐ UTAK A BOLDOGSÁGHOZ** (Harmat Kiadó) – Mindnyájunknak jó, ha van baráti társaságunk, még jobb, ha az segít a jó emberré válá-

IDÉZETEK A DIKTATÚRA MŰKÖDTETŐITŐL ÉS KISZOLGÁLÓITÓL

Nemcsak dolgozó népünk paraszti, értelmiségi rétegei, hanem a munkásosztály tömegei is szemben állnak. Velünk szemben állnak, egységesen.
(Donáth Ferenc, MDP KV 1956. október 26.)

sunkban. A neves újságíró ebben a művében bemutatja nekünk a saját társaságát, akik segítik őt az úton, nem közvetlenül, hanem műveiken, példás életükön keresztül: Martin Luther King, Tolsztoj, Gandhi, Henri Nouwen és még sokan mások. Jó lehetőség adódik ilyen kiváló barátokra szert tennünk ezen a könyvön keresztül, hogy érezzük mások is akarnak rajtunk segíteni, nem vagyunk egyedül.

ISRAEL FINKELSTEIN, NEIL AHER SILBERMAN: BIBLIA ÉS RÉGÉSZET (Az ókori Izrael történelmének két arca) (Gold Book Kiadó) – Hittanórákon megtanultuk, hogy a Szentírás nem történelemkönyv, de nem is kitalált történet. Izgalmas célkitűzésű kalandra hív a két szerző, egy régész és egy történész. Megmagyarázzák, hogy hogyan és miért térnek el a bibliai elbeszélések a tényszerű régészeti kutatásoktól. Ősi korok maradványait elemezve megismertetnek Izrael történelmével: kik az izraeliták, mikor jelent meg a monoteizmus és mikor, hol és miért foglalták írásba a Bibliát? Ugyanakkor nem lerombolni akarják a bibliai elbeszélésekben gyökerező hitünket, hanem új, biztosabb alapokra helyezni.

Remek Szegeddel kapcsolatos kiadványok is fellelhetők az újdonságaink között, mindenki találhat kedvére való: Ha valaki nyitott szemmel jár a köztéri alkotások között a város utcáin-terein, hasznos segítség neki a **TIZENKÉT ÉV KÖBEN ÉS ÉRCBEN** c. kötet, amely az utóbbi évek köztéri szobrai, domborműveit gyűjti össze. Ha arra vagy kíváncsi, hogy mit alkottak mostanában a szegedi művésztelep tagjai a **SZEGEDI MŰVÉSZTELEP** (1995-2001) kötet gyűjti azokat össze. Ha távolról érkező vendégedet akarod egyszerre Szegeddel és a magyar történelemmel, kiválóságokkal megismertetni, akkor a legjobb bedekker ehhez a **NEMZETI EMLÉKCSARNOK** kötet, amely a Dóm tér árkádjai alatt található elődeinket mutatja be (képekkel, életrajzokkal). Ha Szeged, akkor Tisza: az egyik könyv az 1970-es tiszaí árvízről gyűjtött össze képeket, adatokat. A másik pedig a szegedi hajókról, hajóépítésről ad kimerítő tájékoztatást.

Végül egy képregény (**TALÁLD MEG A BOLDOGSÁGOD**), amely egy jó adag humorral próbál a fiataloknak utat mutatni az igazi boldogság eléréséhez.

Szarkáné Gyerjék Judit
Szegheő József SP
Piros Adorján

ÖRKÉNY ISTVÁN: LEVELEK EGY PERCBEN

„1956 október 23-án este 11-kor indultunk a Rádió elfoglalására. Odáig csak tüntettünk, énekelünk, néhány éljént és vesszent kiáltottunk: eszünkbe sem jutott, hogy elfoglaljunk valamit. Csak amikor az ávósok orvul rálóttek arra a küldöttségre, mely az ifjúság kiáltványát akarta felolvasni, indultunk el a Sándor utcán a Rádió felé.

Még akkor nem voltak fegyvereink. Még akkor igazi dühünk sem volt. Olyanok voltunk, mint a fiatal kígyó, melynek még nem nőtt méregfoga. Ilyenféle verseket kiabáltunk: „Menjünk tovább előre /Ne hallgassunk Gerőre”. Mentünk is előre. Az első halott - egy ezredes teste - ott feküdt a Puskin utca kövén.

Mint a vasat a vas, úgy vonzotta ez a nem élő test a sok tízezernyi élet. Mentünk, mentünk, míg el nem dördültek az első sortüzek. Mondják, hogy a jó katonaló nem lép holttestekre.

Mi rosszabbak voltunk a lovagnál: futtunkban rátapostunk saját halottainkra. De ugyanakkor egy ismeretlen, aki majdnem föllökött a rohanásban, visszaszól: „Pardon, bocsánat”. A Múzeum-kertben a menekülők kikerülték a virágágyakat, de az utcára érve felgyújtottak két autót. Ezeket jól össze-szidtuk, mert még együnk se tudta, hogy már felkelők vagyunk.”

Ötvenhat

Bartis Ferenc

ÉS MÉGIS ÉLÜNK!

Széttépvé és összetörten,
Győzelmeiktől meggyötörten,
Már magzatként bajba-ölten,
Vándor bölcső-temetőkben ?
És mégis élünk!

Dobra vernek minden vágyat:
Árverezés a vasárnap.
Nászunkra is gyászírh támad:
Üresek a gyermekágyak ?
És mégis élünk!

Elvadult a dulok lelke,
Kórót terem tarló, mezsgye:
Pusztul a föld egyre-egyre,
Hull a szikla tenyerünkbe ?
És mégis élünk!

Fogaskerek, futószalag:
Egyik elmegy, másik marad.
Bölcsőnk, sírunk porrá szakad:
Zokognak a kövek, szavak ?
És mégis élünk!

Hogyha sírunk: kiröhögnek!
Hogyha küzdünk: fel is kötnek!
Hogyha kérünk: odalöknek
Történelmi kárörömnél ?
És mégis élünk!

Magyar, szavad világ értse:
Anyanyelvünk létünk vére!
Anyánk szíve tetemére
Átok zúdult: vége, vége ?
És mégis élünk!

Bartis Ferenc ezt a versét Kolozsváron, a házsongrádi temetőben szervezett tömegtüntetésen, 1956. november 1-én szavalta el Dsida Jenő, Reményik Sándor és Brassai Sámuel sírjánál. Bartist külön ezért a verséért a Román Katonai Törvényszék 7 év börtönrre ítélte.

FÜST MILÁN: ZOKOGNI SZERETNÉK

Nacionalizmus-e az, ha valaki tönkretett, agyongyötört, megcsonkított, szegény kis magyar hazája sorsán évek óta sírva fakad? Ez a fogalom, hogy „hazám” nem légből kapott koholmány. „Áldjon vagy verjen sors keze, itt élned s halnod kell” – ez sem légből kapott koholmány – egyike ez a legnemesebb szív örökvérnyű figyelmeztetéseinek. A szívem vérzik, egész létemben megrendülve állok felejthetetlen hőseink holtteste előtt, már sírni sem tudok és nem is tudom, mit kellene mondanom ennek a csodálatos magyar ifjúságnak! Egy összetört aggastyán szól hozzátok, aki zokogni szeretne, zokogva szeretné forró szívetekre hajtani elfáradt fejét és arra kérni benneteket, hogy akármilyen következik is ránk, ti még forróbb szeretettel zárjátok édes, fiatal szívetekbe hazátokat, ezt a sokat, mérhetetlenül sokat szenvedett ... Magyarországot.

KULTURKÁLÓ

IDÉZETEK A DIKTATÚRA MŰKÖDTETŐITŐL ÉS KISZOLGÁLÓITÓL

„A tárgyalás mellett vagyok, de sohasem szabad elfelejteni, hogy a proletárdiktatúrát alkalmazni kell.”
(Vas Zoltán MDP KV 1956. október 26.)

PIÁRFUTÁR

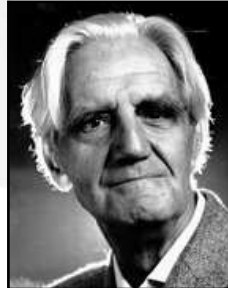
Október kilencedike

Liverpool, 1940
John Lennon megszületik

Budapest, 1990
Ottlik Géza meghal

GOOD DOG NIGEL / BODRI, JÓ KUTYUS

Vau! Vau!- ki jó? mi tünde lény?
A Négylábú Barát!
„Vau-vau” intézi lámpafény-
holdhoz vonzulatát
Kutyuli-Kuty,
farfincád csóvikáld!
Derék Kutyus, el ne aludj
míg el nem altatunk úgy végleg majd
három körül egy injekcióval jó Bodri

AZ UTOLSÓ MESE

Volt egyszer egy elvarázsolt királyfi, aki egy tündérszép királykisasszony kezére pályázott. De csak úgy kaphatta meg, ha előbb legyőzi a hétfejű sárkányt, felépíti a kacsalábon forgó kastélyt, s felébreszti és megnevezteti a befalazott, alvó királykisasszonyt. Sok-sok vesződés, kaland, hőstett, utazás és munka árán legyőzte hát a hétfejű sárkányt, felépítette a kacsalábon forgó kastélyt, és felébresztette az alvó királykisasszonyt. No, az mindjárt elmosolyodott, s megtartották a lakodalmat.

Aztán, hogy ez is véget ért, leültek egymással szemben, és mosolyogtak.

De eltelt egy nap, s még egy, még egy. Már az első is igen hosszú volt, mert sok órából állt, az órák meg sok percből, a percek sok másodpercből.

– Hát most mihez fogjunk? – kérdezte a királyfi.

– Most boldogok vagyunk – mondta a felesége.

– Igaz is.

De három nap múlva a királykisasszony szólalt meg.

– Mit is csinálunk most? – azt kérdi.

– Hát boldogok vagyunk – mondta az ura.

– Vagy úgy, persze.

Megint mosolyogtak egymásra egy napig, de akkor egyszerre felállt mind a kettő.

– No csak.

– Van egy ötletem – mondta a királyfi. – Befalazlak és elaltatlak megint.

– Jó!

– Lerombolom a kacsalábon forgó kastélyt, és föltámasztom a hétfejű sárkányt. Hogy újra legyen mit építenem, és legyen kit legyőznöm.

Neki is fogott mindjárt. Csakhogy ez nem volt már olyan egyszerű. Sem a sok vesződés, még több hőstett, sem kaland, jövés-menés árán sem bírta lerombolni a kastélyt – mert az mindig elfordult előle a kacsalábon -, még kevésbé bírta helyére tenni a sárkány levágott hét fejét, s nem lehetett a királykisasszonyt sem befalazni, elaltatni többé. Teltek a napok, amikből hónapok lettek és rövid esztendő, s így küszködtek.

Még ma is élnek, ha meg nem haltak.

„Fura dolognak látszik talán, vereséget megünnepelni, de hát aki a győzelmet ünnepelhette volna itt most, a hatalmas ottomán világbirodalom, már nem volt meg. A tatároknak is nyomuk veszett, sőt időközben, szinte a szemünk láttára, a szívós Habsburg-császárságnak is. Megszoktuk hát, hogy egyedül ünnepelgessük vesztett nagy csatáinkat, melyeket túléltünk. Talán azt is megszoktuk, hogy a vereséget izgalmasabb, sűrűbb anyagból való és fontosabb dolognak tartjuk a győzelemnél – mindenesetre igazibb tulajdonunknak.” (Iskola a határon)

WOMAN IS THE NIGGER OF THE WORLD

Woman is the nigger of the world
Yes she is... think about it
Woman is the nigger of the world
Think about it...do something about it

We make her paint her face and dance
If she won't be slave, we say that she don't love us
If she's real, we say she's trying to be a man
While putting her down we pretend that she is above us

Woman is the nigger of the world...yes she is
If you don't belive me take a look to the one you're with
Woman is the slaves of the slaves
Ah yeah... better screem about it

We make her bear and raise our children
And then we leave her flat for being a fat old mother then
We tell her home is the only place she would be
Then we complain that she's too unworldly to be our friend

Woman is the nigger of the world... yes she is
If you don't belive me take a look to the one you're with
Woman is the slaves of the slaves
Yeah (think about it)

We insult her everyday on TV
And wonder why she has no guts or confidence
When she's young we kill her will to be free
While telling her not to be so smart we put her down for being so dumb

Woman is the nigger of the world...yes she is
If you don't belive me take a look to the one you're with
Woman is the slaves of the slaves
Yes she is...if you belive me, you better screem about it.

We make her paint her face and dance
We make her paint her face and dance
We make her paint her face and dance

Éhség, szegénység

Az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) 1979-ben Élelmezési Világnappá nyilvánította október 16-át. A világnap létrehozása magyar ötlet volt: Dr. Romány Pál, akkori földművelésügyi miniszter vetette fel a világnap létrehozásának ötletét. Ma gyakorlatilag a világon mindenütt megemlékeznek erről a napról. Október 17-ét pedig a Szegénység Elleni Küzdelem napjaként tartjuk számon 1992 óta az ENSZ határozata alapján.

2000-ben az ENSZ kötelezettséget vállalt, hogy 2015-re felére csökkentse a súlyos szegénységet, de még mindig 1,4 milliárd ember él a világon kb. napi 1 dollárból (kevesebb mint 200 forintból). Az EU-ban mintegy 19 millió gyermek él szegénységben. A szegény háztartásokban felnövő gyermekek – és az ő gyermekeik – esetében nagyobb a valószínűsége annak, hogy a szegénységből egész életük során nem tudnak kitörni.

Napjainkban több mint egymilliárd ember szenved alultápláltság és éhezés miatt. Az éhezés fő oka nem az élelmiszerhiány, nem is a művelhető földek hiánya és még a népességgrobbanás sem. Az emberiség hatoda azért alultáplált, mert egyszerűen nincs pénz enni. Az ENSZ adatai szerint

Magyarországon körülbelül kétszázezerre tehető azoknak a száma, akik éhezéstől szenvednek. A jelenséget nehéz pontosan mérni. Abban viszont egyetértünk a szociálpolitikusok, hogy hazánkban körülbelül tizenötezer gyerek a szó szoros értelmében nem jut elegendő mennyiségű táplálékhoz.

A szegénységben élő gyermekek számos, egymással összefüggő nehézséget tapasztalnak: rossz lakáskörülmények között élnek, elégtelen egészségügyi ellátásban részesülnek, korlátozottak az oktatással kapcsolatos lehetőségeik, és nem jutnak megfelelő minőségű ételhez és ruházathoz.

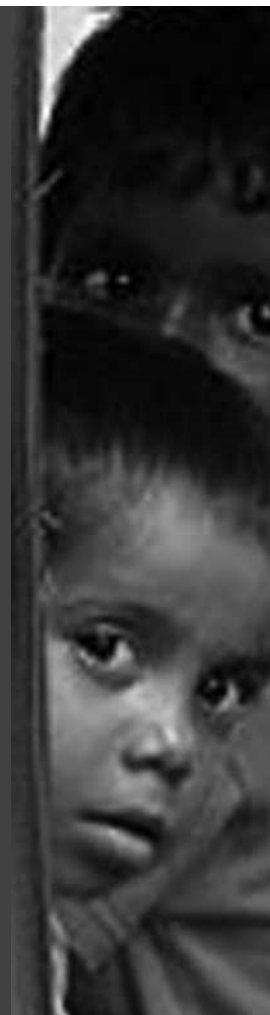
Garai Gábor

ÉHSÉG

Naponta egyszer álljon meg a kés
a kenyér s a hús fölött a kezünkben.
Világ-birodalom az éhezés.
Ez anya-föld emlőiből
ember ma, száz közül
hatvan, egyszer se szívja meg magát
naponta
jóllakottra.
Másképp s precízen: 60 százalék
soha még
nem tolta el a tányért, hogy: elég!
Nincs képzete a jóllakásról!
(Mit palástol
e talányos képzet-hiány, – no most
legyetek okosok,
szó-alkimisták, iszony-artisták,
egzisztencialisták,
unalom-analitikusok!)
Szemérmes adatok
fejezik ki világunk
tárgyiasan, indulattalanul:
évente mintegy 40 millió
éhhál; és – bár ez banális – visszahull
közben öt-méhébe, az óceánba még
töménten, „túltermelt” tej, gyümölcs s egyéb,
Továbbá:
minden második gyerek
e földön arra született,
hogy tízéves koráig többnyire
(kis pókhasát csak víz s szél tölti be)
közönyös teremtményének – kegyelmét
várni ki győzőné! – visszafújja lelkét.

S beriberi, pellagra, skorbut – ó,
durvábbak, mint a trauma, libidó,
szép civilizált luxus-nyavalyáink –
hordja az áldozatok garmadait,
a puffadt tetemeiket egybe:
hol sorvadt ínyek, elapadt tagok
illeszkednek a dús reménytelenbe,
mint hült csontok a hanthoz...
Miközben te gondjainkról panaszkodsz,
én meg kecses versekre révedek,
és mihaszna vitákra futkosok,
s nyarak,
telek
járnak ki-be jól temperált szobámban,
s nyugalomról gondoskodik az állam.
De naponta egyszer megáll a kés
a kenyér s a hús fölött a kezemben,
és számban megkeseredik a nyál,
és megszégyenít teljesült szerelmem.
És teljes borzalmában látom őt,
a borda-kerítést, az állatit,
a számtalan névtelen Valakit,
a legszörnyűbb halálba szédülőt,
ember-fajom nagyobb felét,
ki viseli a világ szegényét,
s nem érti, mért;
ki tűrhetetlen napokat terelget,
és kit az ínség sárkánya sanyargat,
ki bajból bűnbe lép,
s ha szétcsapja kezét,
aligha tudja, hogy
várja és élteti a holnapot:
a bárhogy-is-lesz egyetlen kegyelmet,
a jóllakató világforradalmat.

1963

LÉLEKEKEMELO

IDÉZETEK A DIKTATÚRA MŰKÖDTETŐITŐL ÉS KISZOLGÁLÓITÓL

„A megmozdulást csak így nemzeti forradalomnak nevezni nem szabad, mert ez azt jelenti, hogy mindenki aki ellenünk van, forradalmár, és mi ellenforradalmárok vagyunk.”
(Kádár János MDP KV PB 1956. október 28.)

PIÁRFUTÁR

Don't worry, be happy!

Aktuális katasztrófák, kritikus emberi élethelyzetek szemlélése közben azon kaptam magam, hogy sokszor mennyire nem értékelem saját körülményeimet. Itt volt a chilei bányászok esete: a 33 férfi több mint két hónapig 700 méteres mélységben rekedt, 50 m² területen. Ha belegondolok, eléggé ki szokott akasztani, ha pl. egy napig nem csinálhatom azt, amit szeretnék. Mit egy napig? Ha pár órára „megkötik a kezem”, az is frusztráló...

Aztán, hogy közelebbit mondjunk, kis hazánkat sem kerülik el a katasztrófák. Számos árvíz- illetve vörösiszap sújtotta területről hallhattunk a közelmúltban. Rengeteg ember veszítette el csaknem mindenét, és került szinte teljes létbizonytalanságba. Ha ezt összevetem azzal, milyen apró-cseprő dolgok miatt szoktam aggódni vagy sajnáltatni magam, elég groteszk a kép... Bizony, gyakran nem is látom, hogy mennyire jó helyzetben, milyen jó környezetben vagyok, tele lehetőséggel és rengeteg örömmel, értékelhető dologgal.

„Rakott tálak között kivert az éhség s halálra fáztam rőt kályhák előtt.” – írja Villon bácsi a Ballada a Senki Fiáról c. versében. A pálya széléről nézni a játékot vagy a sarokban kuporogni egy jó bulin – azt hiszem, hasonló kategória. Hogy maradhat valaki éhes rakott tálak között??? Talán úgy, hogy az illető észre sem veszi a megannyi finomságtól rogyadozó asztalt. Mert fejben, lélekben máshol van. Például gondolhat arra, hogy máshol biztos még több és még jobb a kaja. Vagy pedig:

„Gyakran szociálisan arra vagyunk kondicionálva, hogy az élet negatív oldalát lássuk. Ha van tíz dolog, ami jól működik, és egy, ami nem, akkor csak arra figyelünk, ami rosszul működik. Ha fiacskánk a húszpontos matek-teszten tizenegy pontot ér el, akkor nem a tizenegy pontra koncentrálunk, hanem a kilencre, ami nem sikerült neki. Ha fáj a fejünk, akkor nem azt mondjuk: „A mellkasom, a hasam, a lábam és a karom nem fáj!”, hanem azt: „Úgy fáj a fejem!” Az inggallérunkon lévő rúzsolt miatt aggódunk, ahelyett, hogy annak örvidenénk, hogy az ingünk kilencven százaléka milyen tiszta! Túl sok ember gondolja azt, hogy realistának és racionálisnak lenni egyet jelent a hibákra való koncentrációval!”

(Andrew Matthews – Élj Vidáman)

jó, most ez igaz, hogy itt van, de mi lesz holnap vagy a jövő héten? Eszembe jut, ahogy Robin Williams susogja a Holt költők Társaságában a srácoknak: „Carpe diem!”, ragadd meg, szakítsd le a napot. És nem hedonizmusra, felelőtlen életre bízta, arra viszont igen, hogy ragadjuk meg az élet lehetőségeit, a jelen pillanat egyszeri ajándékát, értékességét.

Vegyünk észre a rakott tálakat magunk körül, értékeljük a finomságokat, lakjunk jól, és lassacskán azt is felfedezhetjük, hogy tele van annyira az asztalunk, hogy jut belőle másnak is! Ha már döntöttél és benne vagy egy helyzetben, akkor legyél ott egészen! Ha pl. elmentél egy buliba, ott már kár azon rágódni, hogy máshol tuti jobb a zene vagy mi lesz hétfőn latinon. Tanulság: Ha szórakozol, ne gondold a latinra! Ez azért tartható, nem? És valószínűleg for-

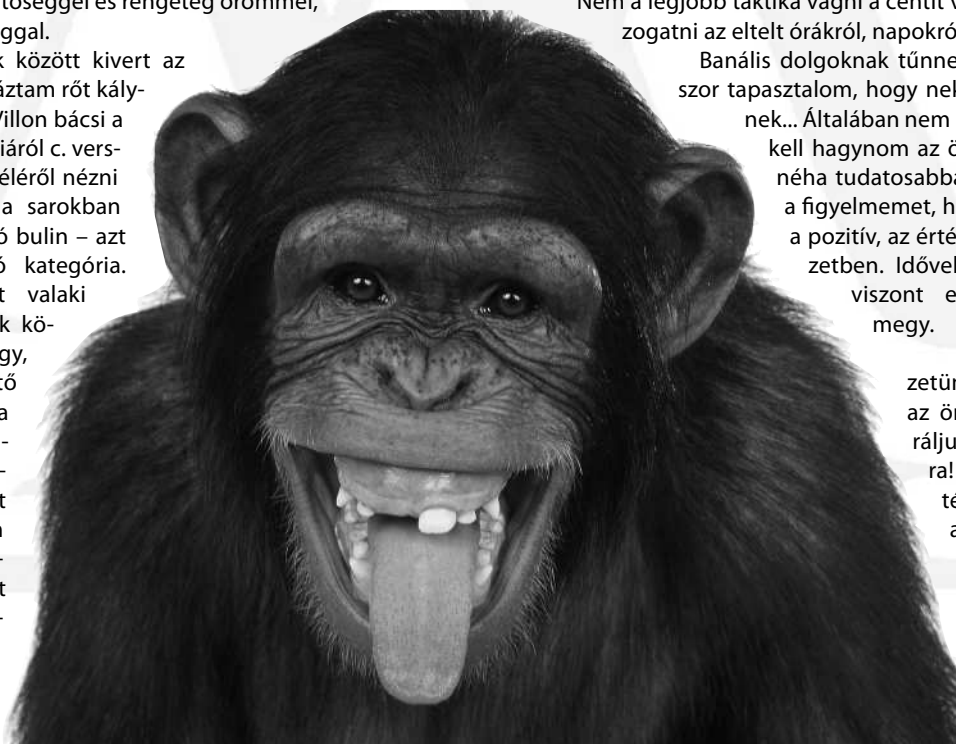
dítva is igaz a dolog: ha már leültél latinozni, csak rosszabb lesz, ha azon rágódsz, hogy mi minden mást is csinálhatnál helyette.

Nem a legjobb taktika vágni a centit vagy strigulákat húzogatni az eltelt órákról, napokról.

Banális dolgoknak tűnnek ezek, mégis sokszor tapasztalom, hogy nekem nehezen mennek... Általában nem megy magától. Időt kell hagynom az öröme, a hálára, és néha tudatosabban kell irányítanom a figyelmemet, hogy meglássam, mi a pozitív, az értékes egy adott helyzetben. Idővel meg gyakorlással viszont egyre könnyebben megy.

Értékeljük helyzetünket, hagyjunk időt az öröme, és koncentráljunk a jelen pillanatra! Ne aggódjunk, értékesebbek vagyunk a verebeknél, a holnap meg majd gondoskodik magáról! Don't worry, be happy!

Bob Marley

„Ha valamit nem szeretsz, változtass rajta! Ha változtatni nem tudsz, változtass azon, ahogy gondolkodsz róla!

Csak ne panaszkodj!”

(Maya Angelou)

IDÉZETEK A DIKTATÚRA MŰKÖDTETŐITŐL ÉS KISZOLGÁLÓITÓL

„Az a tény, hogy a szovjet elvtársak vállalkoztak erre a támogatásra, az számukra is igen kényes és kínos helyzetet teremtett. Alkalmas arra is, hogy megrendítse a hitet, a nyugati országok kommunistáiban a szocializmusba vetett hitet.”

(Szántó Zoltán MDP KV PB 1956. október 28.)

Belövés

A testékszerek használata az időszámítás előtti időkbe nyúlik vissza. Az elmúlt egy-két évtizedben azonban érdekes módon széles körben terjed a testékszer (piercing*) viselés divatja a „testművészet” másik ágával a tetoválással együtt. Hordják látható és láthatatlan testrészekben, az egyéni ízlés meghatározta helyeken.

A saját gyerekeimen kívül csak néha van alkalmam ezekről a dolgokról beszélni. Pedig az orvos munkája erre is teret ad.

Érdekes az, amikor a vizsgáló orvos a pacienseitől engedélyt kap és belép a „légterébe”, hogy megvizsgálja. Így szeretnék ezzel az érzéssel és bizalommal közel kerülni hozzátok.

Tehát hogy is állunk a testékszerekkel? Régen voltak a fülbevalók, főleg a nők számára. Nekem sokáig nem volt fülbe-

valóm, mert úgy éreztem, hogy ez majdnem olyan, mint amikor orrkarikákat fűznek az állatok orrába. Később aztán a lányaim meggyőztek, hogy ez nem így van. A hagyományos fülbevalók mellett azonban terjed a nyelv, az orr, a szemöldök, a mellbimbó, a köldök és a nemi szervek átlukasztatásának szokása. A legtöbb testékszer gyűrű-, hurok-, pöcök- vagy súlyzóalakú. Sebészeti rozsdamentes acélból készülnek, de vannak nikkelt tartalmazó rozsdamentes acéltermékek is, melyek gyakran idéznek elő allergiás reakciót.

Fontos szempont, hogy a testékszer – ha már van – könnyen eltávolítható (pl baleset után, RTG felvételkor), és sima felszínű legyen.

Milyen szövődményekkel kell számolni? Vegyük sorra. A fülnél egyre népszerűbb a többszörös fülpearcing behelyezése, különösen a fülporc magas helyen történő átlukasztatásával. Itt lassúbb a sebgyógyulás és súlyosabb fertőzésekkel is lehet számolni. Tályogképződésnél sebészi beavatkozásra is szükség

lehet. A fülcimpa fertőzései enyhébbek és jól reagálnak helyi kezelésre. Nemcsak fertőzéssel kell azonban számolni de úgynevezett keloid képződéssel is (így nevezik a túlbujánzó hegyszövetet). Ez nem szép és sokszor viszket. Az átlukasztatott fül traumája (sérülése) gyakori szövődmény erőszak, sport, elesés vagy gépkocsibaleset következtében. Legegyszerűbb esetekben kiszakad a fülbevaló kettészakítva a fülcimpát. A testi érintkezéssel járó sportokban ezért mindig le kell venni az ilyen testékszert,

hiszen mind magára, mind társaira veszélyes.

A fentebb említettek az orrba, nyelvbe és egyéb helyekre elhelyezett műtűürökre is vonatkoznak.

A fertőzések nemcsak egyszerű gennyesedések lehetnek, de Hepatitis B és C vírus vagy tetanus fertőzés is átvihető így, sőt a HIV

vírus terjesztésében is szerepet játszhat, ugyanis a belövőpisztolyokat nem biztos, hogy fertőtlenítik két belövés között.

Néhány éve egy orvosi egyetemet végzett fiatal panaszkodott a televízió nyilvánossága előtt, hogy nem akarják orvosként alkalmazni. Testét tetoválások borították, a fogait hegyesre csiszoltatta, ékkövekkel díszítette.

Még szerencse, hogy a házirend úgyis tilt mindenféle ékszeríslést a piarista diákoknak – egyelőre.

Dr Dénes Ilona
iskolaorvos

ilonadenes@hotmail.com

**A piercing angol eredetű szó, magyar neve: testékszer. (a szó eredeti jelentése: 'áthatolás', így szigorú értelemben a piercing az a lyuk, amibe az ékszer helyezik.)*

Lombardia harcot hirdetett a szabályozatlan testékszerviselés ellen. Miután a közelmúltban hepatitisz következtében meghalt egy 24 éves fiatalember, aki a nyelvében elvégzett piercing következtében fertőződött, az észak-olaszországi régió közigazgatása rendelet kibocsátására készül, amelynek értelmében ezentúl csak orvosok végezhetnek a testékszer elhelyezésére szolgáló piercinget külön erre kijelölt helyiségekben.

A rendelet azt is előírja, hogy kiskorúak csak szülei írásos engedélyével szűrathatják át bármilyen testrészüket, kivéve a fülcimpákat, amelyeknek

átszúrása ezután is elvégezhető lenne orvosi felügyelet nélkül.

Piercing és tetoválás elvégzésénél a kellő higiénia hiánya a legfőbb előidézője az olyan veszélyes fertőzéseknek, mint a hepatitisz vagy a HIV. A lombardiai egészségügyi hatóságok kifogásolják, hogy a piercingelők és azok nagy része, akiken a testékszert elhelyezik, alig vagy egyáltalában nincsenek tisztában a lehetséges komplikációkkal. A piercinget "sebészeti beavatkozásnak" kellene minősíteni és ezért csak orvos végezhetné azt. A lombardiai hatóságok véleménye szerint egész Itáliára vonatkozóan

kellene ilyen rendeletet kibocsátani, különös tekintettel arra, hogy nagy divat a testékszer.

A piercing lényege, hogy ékszer illesztenek a testrészen túlvagy modernabb eszközzel létesített nyílásba. A test legkülönbözőbb részein viselnek ilyen ékszereket, szemöldöktől egészen intim testrészekig. Orvosok szerint a lehetséges komplikációk közé sorolhatók az idegkárosodások, a funkciózavarokkal járó fertőzések és sebhelyek. Az is előfordul azonban, hogy az illetőknél súlyos allergiát okoz a felhasznált anyag.

KÉRÉMAKÖVETKEZŐT

English Corner

Hail Mary, full of grace, the Lord is with thee; blessed art thou amongst women, and blessed is the fruit of thy womb, Jesus. Holy Mary, Mother of God, pray for us sinners now and at the hour of our death. Amen.

We all know and pray this prayer since our childhood in Hungarian but I am interested in reading or learning other languages' prayer as well. So if you know this prayer in any other languages please send it to my e-mail address: mnagy@szepi.hu

Love,
Nagy Mariann

Deutsche Rubrik

OTTOBRE

Il rovo ha le foglie porporine
nel bosco mezzo verde e mezzo giallo:
il cespo delle rose, tutto spine,
risplende con le bacche di corallo.

È il tempo che il castagno dà il suo frutto;
fischiano i merli, zirlano i fringuelli,
e il contadino, che raccoglie tutto,
empie di pere e mele i suoi cestelli.

È il tempo che ogni frutto si matura;
nel bosco i funghi, il mosto alla cantina
e, piena di fragranza, l'aria pura
è fresca a sera, fresca la mattina.

Sherlock Holmes is...

A szeptemberi krimi megfejtése a következő volt: amíg Mr. Landress és felesége a színházban voltak, a két szimpatikus fiatalember kirabolta a lakást. Helyes megfejtést küldtek be: Menkó Tamás 8.a, Pataki Máté és Bor-gulya Edit. Gratulálók! Íme az októberi történet:

Fiatl, vidámképű gyerek ül a biciklin. Fűtörészve hajtja a pedált, sugárzik belőle az életöröm. És egyszerre...

Igen, igen! Most megcsúszik, billen egyet, felborul. Égnek merednek a kerekek. A fiú ott fekszik köztük. Élettelenül. Rettenetes látvány.

S ami még rettenetesebb, a járókelők közömbösen mennek el mellette. Egy arra robogó autó még lök is rajta egyet, de meg

sem áll...A közelben rendőr posztol. Ám mintha mit sem látna. Embertelenség!

Végre valaki mégis észbekap, és futni kezd a fiú felé, hogy felsegítse. Ezt az alakot bezzeg észreveszi a rendőr, karon ragadja és visszarántja. Hasztalan kapálózik szegény, hiába mutogat a felborult biciklire, nem enged lelépni az úttestre.

Vajon mi történt?

Válaszaitokat küldjétek e-mail címemre: mnagy@szepi.hu

Jó fejtörést!
Nagy Mariann

IDÉZETEK A DIKTATÚRA MŰKÖDTETŐITŐL ÉS KISZOLGÁLÓITÓL

„A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának parancsára a hadsereg, az állambvédelmi erők, a szovjet csapatok segítségével október 25-ére virradó éjszaka az ellenforradalmi puccskísérltet felszámolták. Az ellenforradalmi erők szét vannak verve! Csak itt-ott működnek még kisebb fegyveres csoportok és helyenként elszigetelt orvlövészek.”
(A Minisztertanács közleménye, Kossuth Rádió, 1956. október 25.)

Eredményes őszi atlétikában

CSONGRÁD MEGYEI DIÁKOLIMPIA ATLÉTIKAI CSAPATBAJNOKSÁG – SZEGED, VÁROSI STADION, 2010. SZEPTEMBER 29.

Csapataink eredményei

4. korcsoport (14-15 évesek)

Távolugrás: 1. hely, átl. 481 cm – Csapat-
tagok: Szabó Péter, Berki Dániel, Csomor
Ádám, Gellén Tamás, Péty Dániel (mind 8.b)
Kislabdahajítás

1. hely, átl. 53,12 m ÚJ ISKOLACSÚCSI –
Csapat-
tagok: Bartók Donát, Gellén Tamás,
Szabó Péter, Engi Attila, Berki Dániel (mind
8.b)

5-6. korcsoport (16-19 évesek)

4x1500 m: 1. hely, Dugonics A. Piar. Gimn.
"A" csapat, idő: 19:12,0 – Csapat-
tagok: Seres Imre (11.a), Király Kristóf (12.b), Stefán
Márk (11.a), Kiss Márton (12.b)
2. hely, Dugonics A. Piar. Gimn. "B" csapat,
idő: 20:34,3 – Csapat-
tagok: Olgyay György
(10.a), Széles Benjámin (12.b), Stefán Máté
(10.a), Borovszky Bence (10.a)

Svédváltó: 3. hely, idő: 2:20,0 – Csapat-
tagok: Németh Patrik (9.b), Dömsödi Dániel
(11.a), Simon Gellért (11.a), Vass Gábor (9.b)

Magasugrás: 1. hely, átl. 158 cm – Csapat-
tagok: Horváth Róbert (10.a), Rózsa Dávid
(9.b), Szupera Gergő (10.a), Verba Barna
(9.b)

Távolugrás: 2. hely, átl. 526 cm – Csapat-
tagok: Horváth Róbert (10.a), Gázsó Balázs
(9.b), Szupera Gergő (10.a), Németh Patrik
(9.b), Fekete Gergely (9.b)

Gerelyhajítás: 2. hely átl. 37,02 m – Csapat-
tagok: Kormányos Árpád (12.a), Lévai Be-
nedek (11.a), Dömsödi Dániel (11.a), Verba
Barna (9.b), Rózsa Dávid (9.b)

Súlylökés: 2. hely – Csapat-
tagok: Gulyás-
Oldal Viktor (11.a), Gázsó Balázs (9.b), Lévai
Benedek (11.a), Maróti Kristóf (11.a), Maróti
Levente (11.a)

EGYHÁZI ISKOLÁK ORSZÁGOS ATLÉTI- KAI VERSENYE, BUDAPEST, 2010. OKTÓ- BER 1.

Eredmények

100 m ffi (24 induló): 10. Dömsödi Dániel
(92)12,58, 14. Németh Patrik (95)12,76

400 m ffi (18 induló): 8. Vass Gábor (95)
58,19

1500 m ffi (31 induló): 3. Seres Imre (92)
4:24,81

4x100 m váltófutás ffi (12 csapat): 6. Du-
gonics András Piarista Gimnázium 50,13
– Németh Patrik, Dömsödi Dániel, Vass Gá-
bor, Horváth Róbert

Magasugrás ffi (24 induló): 10. Rózsa Dávid
(95) 1,55

Távolugrás ffi (28 induló): 3. Horváth Ró-
bert (94) 5,70

Súlylökés ffi (20 induló): 2. Gulyás-Oldal
Viktor (93) 12,99

Férfi pontverseny (17 iskola)

1. Ciszterci Gimnázium (Budapest)98
2. Bencés Gimnázium (Pannonhalma) 97
3. Bornemissza P. Gimnázium (Budap.)
96
4. Evangélikus Gimnázium (Bonyhád)88
5. Dugonics A. Piarista Gimnázium 87
6. Református Gimnázium (Pápa)75

ATLÉTIKA DIÁKOLIMPIA ÜGYESSÉGI ÉS VÁLTÓFUTÓ CSAPATBAJNOKSÁG

**Október 12., kedd, Albertirsa, Városi
Sportcentrum**

IV. k.cs. fiú

Távolugrás: 9. hely, átl. 475,5 m – Csapat-
tagok: Csomor Ádám, Gellén Tamás, Berki Dá-
niel, Péty Dániel, Vincze Ronald (mind 8.b)

**Október 13., szerda, Budapest, Újpesti
Atlétikai Központ**

V-VI. kcs. fiú

4x1500 m váltófutás: 8. hely, idő: 17:57,17
mp. 16 éves ISKOLACSÚCS dőlt meg (régi:
18:57,0 Tanács, Bencze, Bögi, Pálinkó 1994)
Csapat-
tagok: Seres Imre (11.a), Barzó Pál
Balázs (11.a), Stefán Márk (11.a), Király Kris-
tóf (12.b)

Győri Ferenc

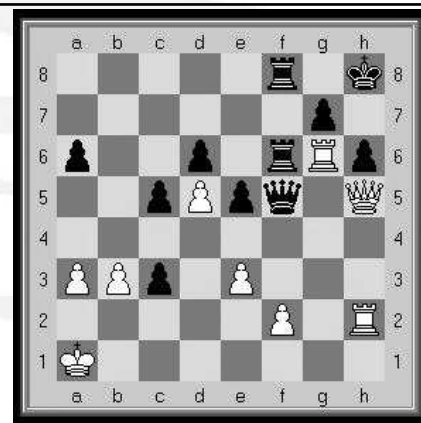
Sakkfeladvány

GUREVICS-SHORT – ROTTERDAM, 1990

Ebben az állásban a két bástyával való mattadás alapesetét figyelhetjük meg. A vég-
ső cél elérése érdekében világosnak semmi sem drága...

Világos indul és két lépésben mattot ad. A helyes megfejtéseket Horváth Tibor tanár úr
a tibi@sepi.hu címre várja.

Az előző havi feladvány megoldása: 1. Vxh6+ Kxh6 2. Bh8#. Helyes megoldást küldött:
Lőrinc Viktor 7.a, Kovács Ákos Waldorf Általános Iskola 2. oszt., Selmeczi Roland 7.b

IDÉZETEK A DIKTATÚRA MŰKÖDTETŐITŐL ÉS KISZOLGÁLÓITÓL

„Ha kivonulnánk Magyarországról, ez felbátorítaná az amerikai, angol és francia imperialistá-
kat. Ezt gyengeségünknek fognák fel, és támadásba lendülnének.”
(Hruscsov az SZKP KB ülésén, 1956. október 31.)

PIÁRFUTÁR

A forradalom humora

Két kislefű géppisztollyal és Molotov-koktéllal bekopogtat egy lakásba, és illedelmesen beköszön:

– Néni kérem, ha szépen megtöröljük a lábunkat, és jól viselkedünk, ugye meg tetszik engedni, hogy az ablakból kilőjünk egy-két szovjet tankot?

– Mi lesz a ledöntött Sztálin-szobor helyén?
– Vízcsap, hogy akik eddig nyaltak, ezután öblögethessenek.

– Bombasiker: fél ház.

Kovács egy hét után feljön a pincéből, körülnéz a rommá lőtt utcán, és felsóhajt:

– Még szerencse, hogy a barátaink jártak itt. Rossz rágondolni is, mi lett volna, ha az ellenségeink...

Börtönpárbeszéd:

– Te miért kerültél ide? – kérdi az egyik cellatárs.

– Izgatásért. Szidtam a rendszert. És te?

– Nyugtatasért. Azt mondtam, nem tart már sokáig.

Hatvan éve kezdődtek a hortobágyi deportálások (1950-1953)

A kislány még csak négyéves volt, emlékei bizonyára összeszórtak, s az anyja, hogy tudatosítsa benne a küszöbön álló változást, odavitte a szögesdrót kerítéshez, és messziről megmutatta a szerelvényt.

– Nem is örülsz? Ez a vonat visz haza.
– És akkor mi lesz?
– Akkor otthon leszünk.
– Mi az, hogy otthon? – kérdezte a gyerek.
– Ahol azelőtt laktunk.
– És ott mi van?
– Emlékszel még a mackódra? Talán a babáid is megvannak még.
– Anyu – kérdezte a gyerek. – Ott-hon is vannak örök?
– Ott nincsenek.
– Akkor – kérdezte a kislány – onnan meg lehet majd szökní?

(Örkény István)

Romlásnak indult zsír jelzője		Áruba bocsátja	A salgyártás mellékterméke	Szük		Einsteinium	Színház erkély		
				Haver			A természetes szám jelle		
Az 1956-os tüntetők egyik jelmondata (1. rész)									
Körültekintő							2/3 rőq		
Rögzítő elem							Dala		
						Össze-vissza nézi!			
Kányér kemény része	Szervert adományozó személynek								
	A jelmondat 2. része								
			Néma jó!			A közepén mellet!			
			Csukott			Kis palak			
eszelvezetler					Dísz			Éjel-nappali (... stop)	
					B írósgli procedúra				
Joule				Yineal helysége névváltozata (PRENY)					
Befogta	Páros métel			Növény része					
						Vanádium	Nulla		

Ebben a hónapban rejtvényünk az 1956-os forradalomhoz kapcsolódik. A megfejtéseket 2010. november 10-ig kérjük bedobni szerkesztőségi postaládánkba, vagy elektronikus levélcímünkre elküldeni: piarfutar@szepi.hu. Előző havi megfejtésünk: „A bűn az, hogy nem hisztek énbennem.” Pólot nyert Takács Tamás szabadkai olvasónk.

1956:

Sztálin a boldog nyalhatatlanság állapotában

V é g k é p (p)

IDÉZETEK A DIKTATÚRA MŰKÖDTETŐITŐL ÉS KISZOLGÁLÓITÓL

„Miért nem hajtjuk végre Lenin elvtárs tanítását, aki azt mondta, hogy a fehérterror ellen háromszoros vörösterroret kell alkalmazni.”

(Ugrai Ferenc, MSZMP Katonai Tanács, 1956. december 4.)

Karolina - Piarista

Szalagavató bál

2010. november 20. este fél 6

Hirdessen ingyen a PIÁR FUTÁRBAN!

A szegedi piarista közösség
tagjainak hirdetéseit

ingyen tesszük közzé.

Megjelentetni kívánt
hirdetését küldje el a

piarfutar@szepi.hu

elektronikus levélcímrre,

vagy dobja be

a gimnázium portájánál

elhelyezett

postaládánkba!

Kínáljuk meg egymást!

Kérjük támogassa a

DUGONICS ANDRÁS

PIARISTA GIMNÁZIUM

tanulóit adója 1 %-ának a

DUGONICS ANDRÁS ALAPÍTVÁNY

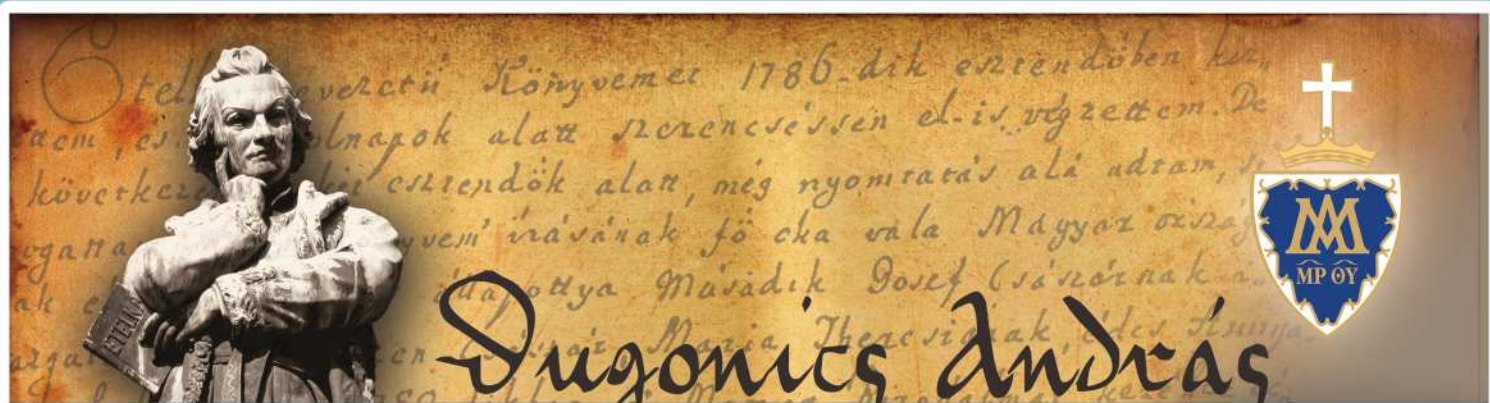
javára történő felajánlásával!

Számlaszám:

10402805-28012423-00000000

Adószám:

19083924-1-06

Dugonics András

Piarista Gimnázium

Szakközépiskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Kollégium

6724 SZEGED, Bálint Sándor u. 14.; tel.: 62/549-090; fax: 62/549-099

honlap: www.szepi.hu; drótposta: titkarsag@szepi.hu

HATOSZTÁLYOS GIMNÁZIUM

általános tantervű- és
sporttagozatos osztályok

*becsatlakozási
lehetőség 9. osztálytól*

MŰVÉSZETI ISKOLA KOLLÉGIUM

W W W . S Z E P I . H U